

**У Нідерландах відсвяткували 80-річчя
загальнонаціональ-ного антинацистського
страйку**

Облава на євреїв Амстердама, лютий 1941 року

Februaristaking — так називається загальний страйк 25 — 27 лютого 1941 року, який увійшов в історію, охопивши 300 000 голландців — від портових робітників до шкільних вчителів, і від водіїв трамваїв до банківських клерків. Так жителі окупованих нацистами Нідерландів відреагували на облави в єврейському кварталі Амстердама й депортацію до концтаборів 425 євреїв.

Перші антиєврейські заходи були введені в Нідерландах незабаром після окупації країни німцями влітку 1940 року, а з початку 1941 року єврейське населення підлягало примусовій реєстрації. У Йоденбурті — єврейському кварталі Амстердама — пройшли сутички місцевих нацистів із групами єврейської самооборони, в одній із яких — 11 лютого 1941 року — був убитий ультраправий бойовик.

12 лютого 1941 року німці за підтримки голландської поліції оточили Йоденбург і встановили КПП на в'їзді у квартал, перетворивши його на гетто. Три дні по тому пройшла антинацистська маніфестація, а 19 лютого відвідувачі одного (неєврейського) кафе поранили німецьких поліцейських. Після цього окупанти вирішили зігнати зло на євреях, заарештували 425 заручників і відправили їх до таборів.

ORGANISEERT IN ALLE BEDRIJVEN DE PROTESTSTAKING!!!
 VECHEBT BANGSCHULDIG TEGEN DE TERREUR!!!
 EISEN DE ONMIDDELBARE VRIJLATHING VAN DE GEARRESTEERDE JODEN!!!
 EISEN DE ONTHINDING VAN DE N.A.-TERREURSGROEPEN!!!
 ORGANISEERT IN DE BEDRIJVEN EN IN DE STRIJDE DE ZELFVERDEDIGING!!!
 WEEST SOLIDAIR MET HET ZWAAR GETROFFEN JODISCHE DEEL VAN HET
 WERKENDE VOLK!!!
 ONTREK DE JODISCHE KINDEREN AAN HET NAZI-GEVEED, NEEMT ZE IN
 UW GEZINDEN OP!!!
 BESPREEKT DE ENORME KRACHT VAN
 UW EENEGEZINDE DAAD!!!!
 Deze is vele malen groter dan de Duitse militaire bezetting!
 Gij hebt in Uw verzet ongetwijfeld een groot deel van de Duitse
 arbeiders-soldaten met U!!!!

STAAKT!!! STAAKT!!! STAAKT!!!

Legt het gehele Amsterdamse bedrijfsleven één dag plat, de werven
 de fabrieken, de ateliers, de kantoren en banken, gemeente-bedrijven
 en werkvereenigingen!!

Dan zal de Duitse bezetting moeten inklinken! Dan hebt gij een
 slag toegebracht aan het monsterachtige plan, lussert aan de macht te
 helpen! Dan verhindert ge een verdere leegplundering van ons land!!
 Dan krijgt ge de kanaalhouder uit het N.V.V. te jagen!!!
 STREEFT COM OVERAL UW NISSEN VOOR VERHAGING VAN LOON EN STEUN!!

WEEST BENSCHESIND!! WEEST MORDIG!!!

STRIJDT FIER VOOR DE VRIJMAKING VAN ONS LAND!!!!

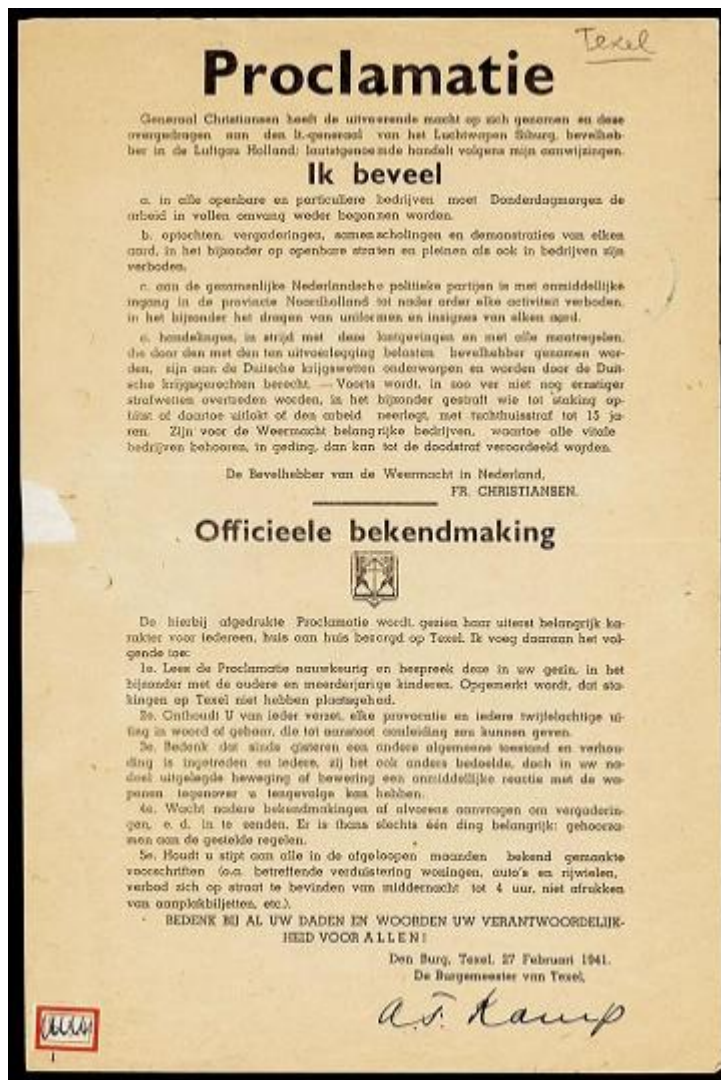
KAMERADEN,
 Geeft dit manifest na gelezen te hebben
 verder door!
 Plakt het op waar gij kunt dech
 doe het voorzichtig!

MAAKT TOEGANG DE GEARRESTE- EN ANDERE GROTE BEDRIJVEN
NOE NIET NOE!!!
VOLGT ALLEN HUK VOORBEELD!!!!

Облава на площі Мейерплейн, Амстердам Листівка, що закликає до страйку

Ініціаторами загального страйку на знак протесту проти депортацій євреїв і викрадення робітників на примусову працю до Німеччини виступили комуністи. До них відразу приєдналися інші ліві і профспілкові активісти. «Коли чоловіки й жінки з робітничих кварталів стікаються в єврейський квартал Амстердама ...коли вони піднімаються на боротьбу проти найманих бандитів із голландського націонал-соціалістичного руху, то ми є свідками чудового прояву стихійної солідарності...», — проголошувала листівка підпільного Фронту Маркса-Леніна-Люксембург. «На кожен акт насильства з боку націонал-соціалізму відповідайте обуренням і протестними страйками на підприємствах. ...Кидайте свої робочі місця й у масовому порядку приєднуйтеся до ваших товаришів», — закликали активісти ФМЛЛ.

Першими застрайкували міські трамвайники, їх підтримали співробітники муніципальних служб, вчителі, докери, і навіть службовці великої торговельної мережі De Bijenkorf. Тут і там проходили стихійні демонстрації під гаслом: «Ні єврейським погромам!». Незабаром страйки почалися в інших містах — Зандамі, Гарлемі, Гілверсумі, Утрехті і т.ін. У Гілверсумі застрайкували 4000 робітників компанії Philips, а на наступний день у мітингу взяли участь 10 000 городян. У підсумку до страйку приєдналися 300 тисяч осіб — дуже багато для країни з 9-мільйонним населенням.

Генерал Фрідріх Крістіансен і його розпорядження про заборону страйку

Лютневий страйк 1941 року вважається першим публічним антинацистським протестом в окупованій Європі і єдиним масовим виступом місцевого населення проти депортації євреїв.

У відповідь головнокомандувач німецькими окупаційними силами генерал Крістіансен наказав ввести в міста батальйони СС. 9 осіб було вбито, 24 поранено, сотні заарештовано. На низку міст наклали грошові штрафи: Амстердам зобов'язали виплатити 15 мільйонів гульденів, Зандам — півмільйона, Гілверсум — 2,5 мільйона.

5 березня був схоплений комуніст єврейського походження Лендерт Схейвесюрдер, який став першим нідерландським підданим, розстріляним німцями. 13 березня окупанти заарештували ще 18 страйкуючих і членів Руху Опору. З придушенням страйку посилювалися гоніння на євреїв — до кінця війни з 140 тисяч євреїв Нідерландів дожили лише 27 тисяч (Нідерланди займають друге після Польщі місце за кількістю Праведників народів світу).

Пам'ятник докеру в Амстердамі

Церемонія біля пам'ятника, 1960

Страйк став першим (і єдиним) прикладом масштабного протесту проти антиєврейської політики нацистів. Жоден із наступних великих страйків в окупованій Європі не мав відношення до єврейського питання.

Щороку 25 лютого в Амстердамі проводиться присвячений Лютневому страйку марш, який проходить повз пам'ятника докеру, створеного в пам'ять про страйкуючих. У церемонії беруть участь представники всіх політичних партій, громадські діячі, лідери єврейських організацій. Цього року через епідемію COVID-19 церемонія, що транслюється національним телебаченням, була набагато скромнішою. Мер Амстердама — єврейка Фемке Гальсема — віддала данину поваги «чоловікам і жінкам з усіх верств суспільства, які зібралися на знак солідарності із єврейськими жителями нашого міста».

Віктор Маковський